

Trafikantadfærd ved udrykning

Der er stor fokus på trafikantadfærd, og det er med rette for trafikantadfærden har afgørende betydning for trafiksikkerheden og ikke mindst kapaciteten på vore veje. Vejdirektoratet arbejder løbende med kampagner og nye løsninger, som kan fordele og afvikle trafikken bedre. Her kan bl.a. nævnes "Hold til højre" kampagner, som har kørt gennem en årrække. Men hvordan skal trafikanterne forholde sig i relation til udrykning? Spørgsmålet tages periodevis op i medierne. Men er det tilstrækkeligt? - eller er der behov for klare og entydige regler på området? Det mener forfatterne til denne artikel, at der er behov for!

Puk Kristine Andersson,
Civilingeniør, Trafitec
puk@trafitec.dk

Belinda la Cour Lund,
Civilingeniør, Trafitec
bl@trafitec.dk

Baggrund

For år tilbage var nødspor på motorveje forbeholdt udrykningskøretøjer og havarede køretøjer og til at lede motorvejstrafik forbi større vejarbejder. I dag anvendes nødsporet fortsat til dette, men i stigende omfang også til kørsel i nødspor og til holdende frakørende bilister (ved frakørselsramper). I københavnsområdet opleves det kun sjældent, at udrykningskøretøjer anvender nødsporet til at passere forbi trafikanterne – det gælder både ved lav og høj trafikintensitet.

Spørgsmålet, om hvorledes trafikanter skal forholde sig i relation til udrykning, bliver periodevis taget op i medierne. Sandsynligvis fordi mange trafikanter er usikre på, hvordan de skal forholde sig, og hvor de skal placere sig på kørebanen, når de hører og ser et udrykningskøretøj. Men er der behov for klare og entydige regler på området?

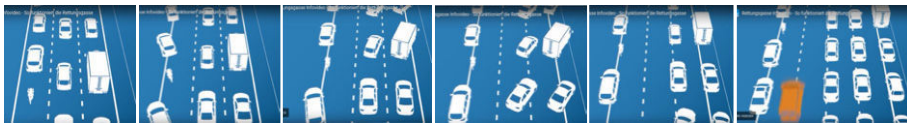
Baseret på oplevelser af egen og andre trafikanters adfærd er vi ikke i tvivl om svaret; "Ja, der er behov for mere entydige regler for, hvordan trafikanter skal forholde sig og placere sig i relation til udrykning".

På internettet kan man finde gode råd hertil. Men trods de gode råd opleves ofte panikagtige reaktioner fra trafikanter på motorvejen, når der er i tæt myldretidstrafik, men også i mindre tæt trafik, kommer udrykning bagfra: Nogle kører videre, andre

stopper op, nogle kører delvist ud i nødsporet, mens andre igen nærmest holder på tværs. Én dag passerer udrykningen midt på vejen *mellem* trafikanterne, en anden dag kommer beredskabet susende med blink og udrykning, men denne gang i nødsporet. I bund og grund er det ikke så mærkeligt, hvis vi som trafikanter kan være lidt usikre på, hvor vi kan forvente, at udrykningskøretøjerne passerer forbi os, og hvordan vi skal forholde os.

Figur 1. Eksempel på informationskampagne til trafikanterne på de tyske motorveje om etablering af redningsspor ("rettungsgasse") ved udrykning i tæt trafik/kø. Her fra A7 i februar 2019. Foto: Trafitec.

Figur 2. Principtegninger for etablering af redningsspor på bl.a. tyske og østrigske motorveje. Tegningerne er et udpluk af klip fra video om rettungsgasse (www.rettungsgasse.com).

Udrykningskørsel ifølge færdselsloven

Men hvad står der egentlig i færdselsloven om, hvordan vi, som trafikanter, skal forholde os/placere os på vejen i forbindelse med, at et udrykningskøretøj skal passere i trafikken?

I Færdselslovens kapitel 2, beskrives *Udrykningskørsel mv.* i §7 stk. 2, 3, 4, 5 og 6. I relation til, hvorledes man som trafikant skal forholde sig, er stk. 2 og stk. 3 relevante. Her står:

§ 7: Transport-, bygnings- og boligministeren fastsætter bestemmelser om udrykningskørsel og kan herunder fravige regler i denne lov.

Stk. 2. Når der ved kørsel med udrykningskøretøj anvendes særlige af transport-, bygnings- og boligministeren fastsatte lyd- eller lyssignaler, skal andre trafikanter i god tid holde vejen åben for køretøjet.

Stk. 3. Transport-, bygnings- og boligministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser til sikring af ambulancers og brandslukningskøretøjers uhindrede kørsel til og fra uhedsstedet eller brandstedet.

Fem gode råd

JydskeVestkysten 31.12.2018 har listet fem gode råd til, hvordan man opfører sig mest hensigtsmæssigt, hvis man som bilist møder en ambulanceudrykning eller en anden form for udrykningskøretøj [1]. De fem råd er, ifølge JydskeVestkysten, formuleret ud fra dels, hvad en lokal indsatsleder og en pressevagt hos Falck siger, dels ud fra indholdet af en tjekliste, som politiet har udsendt for et par år siden, da spørgsmålet også var oppe at vende i flere medier.

De fem råd lyder:

1) Træk til siden

Hvis du kører i glidende trafik, skal du altid trække ind til højre, så udrykningen kan passere venstre om. Hvis du derimod kører i tæt trafik eller holder i kø i venstre vejbane, længst mod midterrabatten, skal du trække

så langt ud til venstre, at udrykningskøretøjet kan passere imellem bilerne.

2) Kør frem

Hvis der er plads, så kør frem og hold ind til siden, så bagvedkørende også kan trække ind. Hold i det hele taget helst stille, og hvis du foretager dig noget andet, så vær tydelig i det, du gør.

Figur 2. En typisk situation på tysk motorvej, her i nærheden af München: Kø efter et uheld. Bemærk, at trafikanterne holder "kontrolleret" på kørebanen og har dannet det særlige redningsspor, så udrykningskøretøjer kan komme frem. Foto: Nicolas Armer/AP.

3) Blink – og bliv ved med det

Giv altid tegn med bilens blinklys, så udrykningen kan se, at du har set den og er ved at trække ud til siden. Bliv ved med at blinke, indtil udrykningskøretøjet har passeret dig.

4) Hold stille

Stands allerhelst bilen og bliv holdende, til udrykningen har passeret, og er du i tvivl om, hvorvidt du skal holde stille eller ej, så hold stille, indtil udrykningskøretøjet er helt

oppe bag dig. Føreren af udrykningskøretøjet vil – hvis det er muligt – finde vej uden om dig, uden at du behøver flytte dig.

5) Ok at køre frem for rødt

Det er tilladt at køre frem for rødt lys, hvis det gøres for at give plads til udrykningskøretøjet. Dog skal du først sikre dig, at du ikke er til fare for andre. Hvis der er politiskorte med, så følg altid frem for alt politiets anvisninger.

Som det er nu, er det de enkelte politikredse i landet, der bestemmer, hvordan de som udgangspunkt kører udrykning. Hvorvidt der er tale om at bruge nødsporet eller "pløje" gennem trafikken på kørebanearealet, vurderes i den enkelte situation. Uvisheden om, hvor udrykningskøretøjet vælger at placere sig for at kunne passere

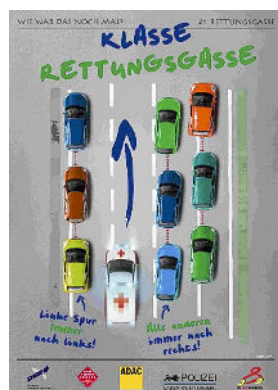
forbi trafikken, kan således – set ud fra trafikantens synsvinkel – være forvirrende.

Hvad er reglerne syd for grænsen?

I flere lande syd for den danske grænse bl.a. Tyskland, Østrig, Tjekkiet og Ungarn er det på motorveje og på motortrafikveje med to eller flere vognbaner et lovkrav at sørge for et redningsspor – også kaldet en nødsituationskorridor – i forbindelse med

udrykning. Et redningsspor er en sikkerhedsforanstaltning, hvor trafikanter ved stærk trængsel er forpligtet til at danne og efterlade en fri passage mellem de enkelte vognbaner.

Når man kører på de tyske motorveje, kan man da heller ikke undgå at se kampanagner om "Rettungsgasse". Kampanen synes mere eller mindre at være en fast "bestanddel" af afmærkningen på mange af broerne over de tyske motorveje (figur 1). Alle trafikanter i venstre vognbane skal placere sig så langt over til venstre som muligt, og trafikanter i højre vognbane skal bevæge sig så langt over til højre, som er nødvendigt. For at muliggøre dette har trafikanterne lov til at køre ind i nødsporet og/eller "presse" sig til højre (figur 2). For flersporede motor- og motortrafikveje gælder, at køretøjer i venstre kørebane skal trække

Figur 4. Tysk plakat fra kampagnen "Rettungsgasse - rettet Leben" i 2018. Plakaten blev hængt op på tankstationer og rastepladser. Foto: Ministerium für Inneres BW.

over til venstre, mens køretøjer i alle de andre baner skal trække mod højre. I Østrig kan man, hvis man hindrer fremkomsten for udrykningskøretøjer, eller hvis man ulovligt kører ned ad en nødsituationskorridor, blive straffet med bøde på op til ca. 2100 euro – bøden er lavere i Tyskland.

Er der behov for entydige regler i Danmark?

Er der behov for klare og entydige regler i forbindelse med udrykning på de danske veje – såvel motorveje som det øvrige vejnet? Som daglige trafikanter hovedsageligt i myldretiden på motorvej, mener vi, at det er et relevant spørgsmål at bringe på banen – og som minimum at undersøge nærmere.

At få klarlagt følgende forhold kunne være et godt udgangspunkt:

- Er der generel usikkerhed blandt trafikanterne i forhold til, hvordan man skal forholde sig ved udrykning?
- Er opfattelsen af, hvordan man skal forholde sig, forskellig blandt trafikanterne?
- Hvordan forholder trafikanterne sig i praksis: Hvordan er adfærden, når trafikanterne hører/ser udrykning i det fjerne?
- Er der forskel på trafikanternes adfærd afhængig af, hvilket vejnet de befinder sig på og/eller trafikætheden på udrykningstidspunktet?
- Ville trafikanterne føle sig mere trygge, hvis de altid vidste, hvor udrykningskøretøjer som udgangspunkt passerer under bestemte trafikale forhold, og hvis der var helt klare regler for, hvor-

dan de som trafikanter skulle forholde og placere sig?

- Hvad er holdningen blandt førerne af udrykningskøretøjer? Vil førerne føle det lettere, mere trygt, mere sikkert, hvis reglerne for udrykningskørsel var mere entydige – og er der forskel i holdningen blandt de forskellige typer af beredskab (ambulance, brand, politi, vejhjælp)?
- Vil klare og entydige regler for udrykningskørsel få udrykningskøretøjer hurtigere frem og samtidig forbedre trafik-sikkerhed og kapacitet på vejnettet?

Afrunding

Svarene på bl.a. ovenstående spørgsmål vil kunne give en god indikation af, om der er behov for mere entydige regler for udrykningskørsel i Danmark. Måske er de danske regler reelt klare nok, men de ligger blot ikke "under huden" på trafikanterne? Måske er det blot et spørgsmål om at have mere permanent information langs vejene, som man gør det i bl.a. Tyskland. Det vil da i så fald være relevant information, hvilket ikke altid er tilfældet blandt de informationer fx reklamer, som vi finder langs vore veje.

Referencer:

- [1] JydskeVestkysten: <https://www.jv.dk/krimi/Fem-gode-raad-Det-skal-du-goere-naar-du-ser-en-ambulance/artikel/2581764>